

Oud Woudenberg

2007-2

is een uitgave van de Stichting Oud Woudenberg.
Deze Stichting is opgericht op 15 december 1955
En stelt zich ten doel:

1. Het **verzamelen** en tentoonstellen van **voorwerpen** van oudheidkundige aard betrekkinghebbend op of gevonden in de gemeente Woudenberg en omgeving.
2. Het verhogen van de kennis van de geschiedenis van de gemeente **Woudenberg**.
3. Hef naspeuren van de zeden en gewoonten in de gemeente Woudenberg in verleden en heden.

Voorzitter: P.D. de Kruif
Secretaris: O.G.A. Honders
Rembrandtlaan 40
3931 TK Woudenberg
(033)2863649
Postadres: Postbus 2. 3930 EA Woudenberg
Penningmeester: H. Schouten
Postbank nr: 2057783
Banknummer: 37.24.34.401

Redactie
'Oud Woudenberg': W. de Greef
H.G. Moesbergen
E.C. Veldhuis (eindredacteur)
Nico Bergsteijnweg 67
(033)2862799

Aanmelden en wijzigingen
donateurs: Postbus 2, 3930 EA Woudenberg

Minimale donatie: € 10,00 per jaar

De Oudheidkamer aan de Schoolstraat 2A is geopend op iedere tweede vrijdag van de maand van 19.00 tot 20.30 uur en elke maandag van 14.00 tot 15.30 uur.
Contactpersoon Oudheidkamer: C. Pater- De Lange (033) 286 2595

website: www.oudwoudenberg.nl
e-mail: info@oudwoudenberg.nl

ISSN: 1571-456X

Inhoud	'Oud Woudenberg'	2007- nr. 2
Woord vooraf		blz. 1
Met grote stappen door de geschiedenis van 'Oudenhorst'		blz. 2.
Wie, wat, waar, wanneer		blz. 18.
Nieuw verschenen		blz. 19.
Foto's officiële opening oudheidkamer		blz. 20.

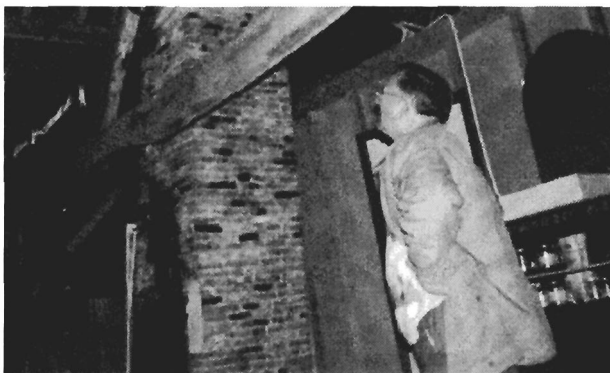
■ _ Woord vooraf

Als dit nummer van 'Oud Woudenberg' bij u op de deurmat valt, **heeft** het bestuur van de Stichting Oud Woudenberg, gesteund door vele vrijwilligers, een periode van hard werken achter de rug.

Het resultaat daarvan mag er zijn: de nieuwe oudheidkamer is klaar. Op 20 april was de officiële opening en in de dagen daarna konden donateurs en belangstellenden ons nieuwe onderkomen bewonderen. Nog net voordat dit nummer naar de drukker ging, konden er enkele foto's van de officiële opening worden geplaatst.

We beginnen met een groot artikel van de hand van Johan **Lagerweij** over Oudenhorst. De redactie is erg blij met dit artikel, omdat daarin aandacht wordt besteed aan de geschiedenis van een niet onbelangrijk deel van de gemeente Woudenberg: de zuidoost hoek. In het archief van de stichting ontdekten we enkele foto's die we niet goed **kunnen** thuisbrengen. We vragen daarbij uw hulp. Kunt u ons vertellen wie er zijn afgebeeld, waar de foto is genomen en wanneer? Daarna wordt er kort aandacht besteed aan een nieuw boek van de hand van **Wim Schipper**.

De redactie wenst u veel leesplezier

Joh. Lagerweij op onderzoek in Oudenhorst

2. Met grote stappen door de geschiedenis van 'Oudenhorst'

Inleiding

Wanneer we door onze Gelderse Vallei komen, kan het zomaar gebeuren dat in onze gedachten vragen naar boven komen over de **bewonings-**geschiedenis van onze omgeving.

Hoe lang wonen er hier al mensen in deze moerassige streek tussen Veluwe en De Utrechtse Heuvelrug?

Hoe leefden en woonden die mensen en waar kwamen ze vandaan?

Wie bouwden die eeuwenoude grafheuvels op Henschoten, Hengescote of de Amerongse berg of de Leusder hei?

Wat waren het voor mensen die hun vuursteen werktuigen en gereedschappen maakten bij de Pothbrug, Breeschoten, Gooswilligen of Emmikhuizen en waarover H.J. Bellen in 1926 zo'n fraai boekje schreef en ons naliet?

Men kan de geschiedenis van oude landgoederen nagaan door archieven te raadplegen en door het uitvoeren van archeologische werkzaamheden. Een onderdeel van dat laatste is het onderzoeken van de bouwkundige staat van bouwresten. Een tekening uit 1720 boeit me al enkele tientallen jaren en intussen was mijn verzameling gegevens over Oudenhorst ook al aardig gegroeid. Henk van Woudenberg, oud-voorzitter van Oud Scherpenzeel had ook veel aan gegevens verzameld over Oudenhorst, vooral die over de bewoners en pachters van het toenmalige landgoed.

Toen in de laatste weken van februari 2003 de boerderij Oudenhorst gesloopt werd (het achterhuis was al in augustus 1998 gesloopt) kregen Jan de Vries en ik van de eigenaars, de familie Göbel, alle gelegenheid om een bouwhistorisch onderzoek te doen. Die kans is met beide handen aangegrepen en het hierna volgende artikel is gebaseerd op alle gegevens die zijn verzameld.

Oudenhorst vlak voor de sloop

Vroegste benamingen

In 777 gaf **Karel** de Grote de villa Lisiduna in Leusden aan de Sint Maartenskerk in Utrecht. Dus daar woonden toen mensen die eten en drinken nodig hadden; er moest brood gebakken worden en dus graan verbouwd worden en daar heb je boeren voor nodig.

Boerderijnamen worden in 855 al genoemd in het testament van een zekere **Folker**. 'Moorst', 'Langelaer' en 'Henschoten' komen we daarin tegen.

In 998 was er een klooster bij Leusden, 'Hohorst' genaamd en er waren landerijen waar koren verbouwd werd voor de monniken en kloosterlingen op de Heiligeberg.

Later in 1133 verkoopt bisschop Andreas van Cuijk (1127-1139) aan de abt van de Sint Laurensabdij 40 hoeven (totaal ongeveer 500 ha) in het Westerwoud tussen Leusden en **Ruvoort/Rumelaar**, dus in de omgeving Henschoten-Woudenberg.

We lezen in een acte uit 1321 boerderijnamen in Renswoude: 'Wagensveld', 'Daatselaar', 'Ubbeschoten', 'Abbelaer', 'Overeem', 'Nieborg', 'Ravenhorst', 'Dashorst', 'de **Fliert**', 'Engelaer', 'Winneclaar' en 'Groot Wolfswinkel'.

Die namen kennen we tegenwoordig nog! Dat betekent dat er al heel lang, wellicht zelfs meer dan 1000 jaar, hier al boerenbedrijfjes waren met daarop boeren bebouwing in deze omgeving.

Hoe zagen de boerderijen er uit en wat verbouwde men op de akkers? Wat voor vee liep er in bos en veld? Wat waren de zorgen en problemen van boer en boerin toen? Welke boerderijnamen zouden het oudst zijn? Die welke eindigen op **laer** en **horst**?

Boerderijen zoals Engelaer, Sniddelaer, Bruinhorst, **Dashorst** of Oudenhorst, de boerderij die de hoofdrol speelt in dit artikel? Zou dat misschien van oorsprong een van de oudste boerderijen zijn?

Oudenhorst

Best interessant om ons eens te gaan verdiepen in deze oude hofstede. Misschien vraagt u zich af: waarom juist deze boerderij? Wat is nu juist aan deze zo bijzonder? Wat is de reden om juist deze oude plaats te onderzoeken?

Wel vanwege het feit dat er op deze plaats een historisch bouwwerk heeft gestaan, gezien de tekening uit ongeveer 1720 die aanwezig is in het Rijksarchief te Utrecht.

Mogelijk dat het een tekening betreft van een toen al vervallen woning van oude landadel.

Oudenhorst, tekening uit 1720

Er stond een donjon (versterkt stenen huis) met een spietorentje, trapgevel, een uitgekraagd arkeltorentje, een groot woonhuis en een boerderij.

Het geheel was **omgracht** en er was een toegangsbrug, waardoor men zich kon afsluiten van de waarschijnlijk niet altijd vriendelijke buitenwereld.

Gegevens over Oudenhorst

De aller-oudste gegevens over Oudenhorst vinden we in lijsten waarin de verpachting van de 'tiendblokken van de Sint **Pieter** worden beschreven. Daarin worden de tienden van Lambalgen en Oudenhorst vermeld. 'Lambalghen' en 'Houwenhorst' worden dan als één tiendblok verpacht. We kunnen echter uit die gegevens niet opmaken welk van de twee de oudste is; hoorde Lambalgen bij Oudenhorst of omgekeerd? Welke van de twee werd als eerste ontgonnen en in cultuur gebracht?

Ing. **W.H.M.** van Nieuwenhuis veronderstelt dat beide, samen met Beekhorst, Hooijbroek, De Steeg en Klein Oudenhorst tegelijkertijd werden ontgonnen. Ook J. Kroes gaat in zijn 'Nederlandse Geografische Studie, nr. 122 daarvan uit.

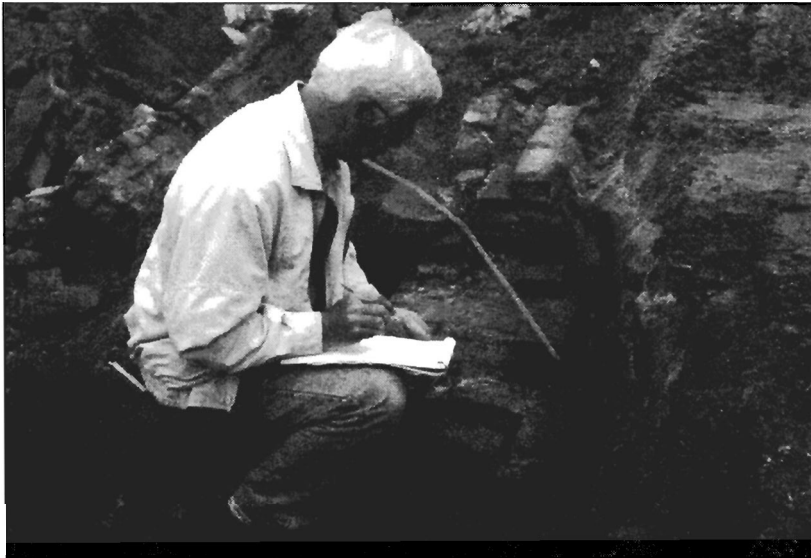
Zelf twijfel ik aan die veronderstelling. **Naar** mijn mening maakt de ligging van Lambalgen, dicht bij de Lunterse beek en dicht bij de toen enige oost-westverbinding (nu de **N224**) het meer voor de hand liggend dat Lambalgen ouder is.

Aan de slag

Mijn documentatiebakje over Oudenhorst was al bijna vol met oude tekeningen, beschrijvingen, foto's en allerlei andere documenten, toen in 2002 de familie Göbel besloot de toenmalige bebouwing van Oudenhorst verder af te breken. Oude bouwkundige elementen zouden daarmee verloren gaan. Om niet te laat te zijn hebben Jan de Vries en ik toen gevraagd of we ter plekke 'veldwerk' zouden mogen verrichten.

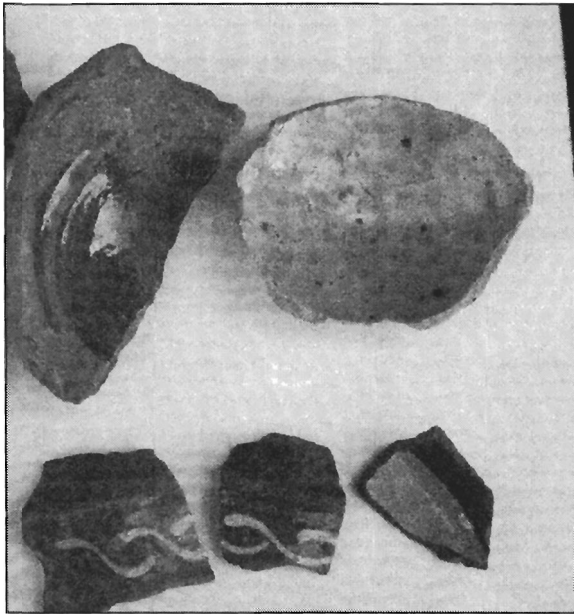
Graven en meten

Met Jan de Vries, van de vereniging Oud **Renswou**, zijn we toen dagen in de weer geweest om oude bouwsporen en allerlei resten van oude gebruiksvoorwerpen (vooral scherven) te onderzoeken.

Jan de Vries aan het werk

Daarbij lieten de heer en mevrouw Göbel zich ook niet onbetuigd. Ze legden oude stenen en potscherven voor ons apart als wij niet aanwezig waren; waardoor een extra hoeveelheid historisch materiaal gespaard bleef. Zo ontstond een verzameling van scherven van kookpotten, vetvangers, kromsteerten, **papkofnmen** en voorraadpotten uit de 16^e eeuw en later. Zwartgeblakerde delen van driepotige kookpotten vertellen dat ze op open houtvuren hebben gestaan. Het eet- en kookgerij in die tijd was van grof aardewerk.

enkele scherven van 16^e eeuws (boven) en jonger aardewerk

Toen de oude grijze boerderij werd afgebroken, kwam ook aan het licht waarom de voorgevel helemaal gestukadoord was. Dat was niet

alleen om doorslaan van de regen te voorkomen, maar ook camoufleerde dat de verschillende soorten stenen en steenformaten. De muren van de boerderij Oudenhorst waren opgetrokken met behulp van hergebruikt materiaal. De stenen (kloostermoppen) hadden wel negen verschillende grootten; ze waren 17 tot 28 cm lang. Andere delen, die van de zijmuur, waren opgemetseld met behulp van estriken (vloertegels die bijna 30 cm dik zijn). Begrijpelijk dat de metselverbanden niet doorliepen en dat de voegen herhaaldelijk verliepen. Daarom moesten de muren wel worden aangesmeerd (gestuukt). Waar kwamen die stenen vandaan? Het is zeer waarschijnlijk dat er ook gebruik gemaakt is van de stenen van het oorspronkelijke versterkte huis. Daarvan zal zo rond het begin van de 18^e eeuw nog slechts een ruïne zijn overgebleven. Voor het opmetselen van de **boerenwoning** was er dus bouw materiaal te over aanwezig.

De fundering bestond voornamelijk uit kloostermoppen en de kleinere stenen werden in de gevels boven het maaiveld gebruikt.

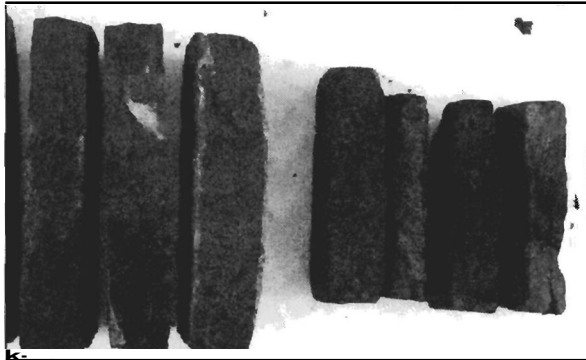
links 'moderne' metselsteen, rechts daarnaast 2 kloostermoppen en enkele handgevormde stenen

We vermoeden dat het woongedeelte ouder was dan het stalgedeelte. Het is niet onwaarschijnlijk dat het driebeukige achterhuis aanvankelijk geheel van hout **was**. In de 19^e eeuw zal dat geheel zijn 'versteend'.

Van dat achterste deel was duidelijk waarneembaar dat de vloer van de deel tegen het woonhuis het oudste was. Dat deel, het

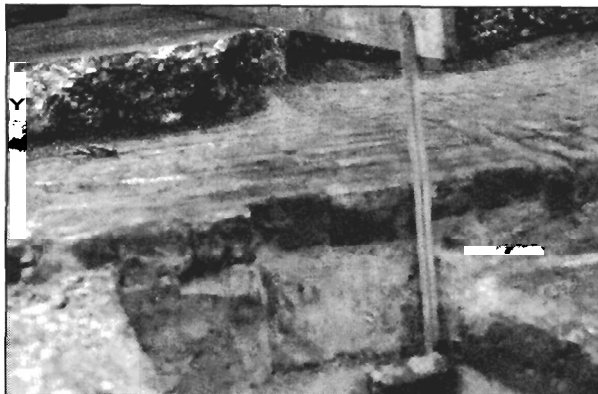
dorsgedeelte, had van oorsprong een vloer bestaande uit een 10 cm dikke leemlaag.

Op die leemvloer was later zo'n 12 cm zand aangebracht en vervolgens was daar een nieuwe vloer van gele **Ijselsteentjes** op gelegd in halfsteens verband.

rechts 4 ijselstenen, ter vergelijking links 3 handgevormde die als metselstenen in de muur waren gebruikt

Nadat deze vloer versleten was is deze uitgevlakt met **vulzand** en is er een betonvloer op gestort van 15 cm dik.

De gelaagdheid van de deelvloer

Dat alles betekent dat de vloer van de **deél** tijdens de afbraak ongeveer 42 cm hoger lag dan de oorspronkelijke. Je vraagt je af wat dat betekend heeft voor de stalling van het vee en voor de deuren die toegang tot dat deel van de boerderij gaven.

Het is niet onwaarschijnlijk dat zo rond 1900 de toenmalige potstal is veranderd in een **grupstal** en zijn er gierputten aangelegd. Uit de

fundering blijkt dat de boerderij tweemaal met een meter of vier is verlengd, dus twee keer met een gebintsafstand; het oudste bedrijfsgedeelte was bijna 11 meter lang. De bedrijfsontwikkeling is daaruit 'afleesbaar'. Door een betere waterhuishouding, het gebruik van prikkeldraad en kunstmest kon men zich meer vee veroorloven. Natuurlijk zal de verbetering van de huisvesting ook een rol hebben gespeeld.

Naast de fundering aan de oostkant kwam de **bestrate loopgang** van de rosmolen tevoorschijn.

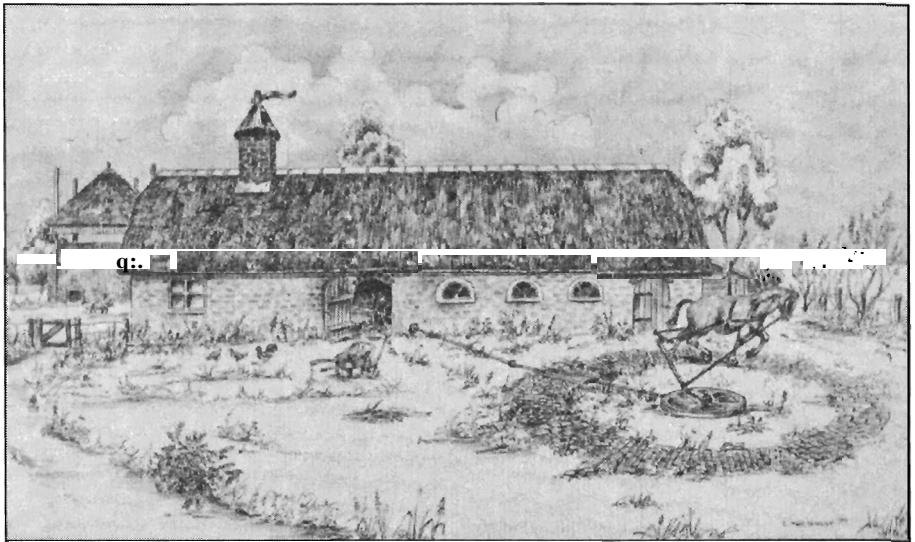

Overblijfsel van de rosmolen bij Oudenhorst

De rosmolen was een apparaat dat door paardenkracht (1 pk) in beweging werd gebracht. Het paard liep rondjes en bracht een groot gietijzeren tandrad in beweging waardoor een karnton, een wanmolen of een bietensnijmachine in beweging werd gebracht. Rosmolens werden in bosrijkere gebieden ook gebruikt voor het zagen van planken en balken.

Het type rosmolen, zoals bij boerderij Oudenhorst deed z'n intrede rond 1910-1930.

De afbeelding op de volgende pagina geeft **een** indruk hoe die er uit gezien kan hebben.

rosmolen in bedrijf (tekening: L. ter Horst 1979)

Uit de extra gordingen die waren aangebracht kunnen we opmaken dat de kap van het **woongedeelte** was verstevigd. Ook konden we vaststellen dat in het verleden de westkant van de woning naar buiten was uitgebouwd. Het is niet onwaarschijnlijk dat beide zaken met elkaar te maken hebben gehad. Zo werd het woongedeelte aangepast voor dubbele bewoning. We maken dat op uit het feit dat in de brandmuur (scheiding tussen woongedeelte en de rest van de boerderij) twee toegangsdeuren naar de zolder waren aangebracht. Deze dubbele zoldertoegang had één trap met een galerij naar beide deuren.

Een oud estrikvloertje op ongeveer 60 cm. onder de vloer vertelt ons dat er ooit een keldervloertje is geweest op een heel andere plaats dan waar de grote kelder was. Laatstgenoemde is trouwens bewaard gebleven en is nu nog in gebruik. Het bijzondere daarvan is dat die een z.g. trogzoldering heeft. Dit moet iets te maken hebben met een verbouwing van rond 1850, want toen maakte men wel vaker zulke zolderingen.

De aanwezigheid van veel oude materialen en de constructies die we aantreffen in de balken van de boerderij versterken bij ons de indruk dat het ons nog bekende Oudenhorst is opgetrokken van materialen van het voormalige oude versterkte huis zoals we zien op de tekening

van rond 1720 (zie pagina 3). Ook de resten van de voormalige gracht daar omheen zijn nog zichtbaar aanwezig, net zoals dat het geval is om de boerderij **Landaas** en Lageweide. In vroeger dagen was het gebruikelijk dat er een gracht werd aangelegd ter bescherming van have en huis.

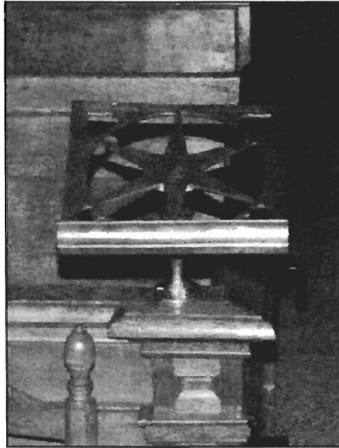
Oudenhorst en z'n bewoners in de loop der tijd

- 1373 Voor het eerst genoemd in een document waarin de verpachting van het tiendblok*) van St. **Pieter** wordt beschreven.
- 1446 Jan van Jutphaas wordt genoemd als eigenaar; vervolgens is Adriaan van Rijn van Jutphaas de eigenaar.
- 1536 Hendrik Ruijsch is de bezitter van Oudenhorst; daarna is dat Geertuida Ruijsch z'n dochter, gehuwd met Johan van Meerbergen.
- 1640 Teuntje Gerritsen Overeem woont op Oudenhorst, maar of ze eigenaar of huurder was, is niet bekend.
- 1658 Cornelis Segboll en z'n echtgenote Amelia Agnes **Gs** van Lier wonen op Oudenhorst. Ook Judith, de zuster van Amalia Agnes **Gs** van Lier, woonde op de boerderij. Tijdens een huisbezoek van de kerkenraad van de Grootte Kerk van Scherpenzeel vindt er een verzoening plaats tussen Segboll en Hendrik **Jansen** Crauwel die hem had uitgescholden (bron: 'De Geschiedenis van de Grote Kerk in Scherpenzeel', blz. 88). Cornelis heeft ook een rechtzaak aangespannen tegen Rutger **Harmens**. Deze had een weg afgesloten naar de 'Ginckelse Haarwech' en een brug vernield om het

*) De **tiende** werd in Europa pas ingevoerd ten tijde van **Karel** de Grote. Het was bedoeld als een sociale belasting, die moest dienen ter financiering van de armenzorg, het levensonderhoud van parochiepriesters en de instandhouding van kerkgebouwen. De regel was dat iedereen een tiende deel van zijn oogst zou afdragen. Een derde van de tiende werd besteed aan sociale werken, een derde kwam toe aan de dorpspastoor en een derde aan de parochiekerk. De inning gebeurde aanvankelijk in natura, waarbij men **letterlijk** een tiende deel van een oogst op de velden ging ophalen. Met de tijd werd de tiende ook voldaan in klinkende munt. Het **tiendblok** is een met tiendpalen afgebakend akkerbouwgebied waar het tiendrecht geldt.

verkeer van Oudenhorst naar Ginkel en Amerongen tegen te **houden**. Dat proces wat Segboll, samen met zijn burens van **Egdom** en de Brinkkant tegen Rutger **Harmens** voerde, werd door hem gewonnen.

- 1697 Of het echtpaar Segboll - **Gijsels** van Lier op de boerderij is overleden of is verhuisd, is niet bekend. Judith Gijsels van Lier is weduwe van mr. Thomas **Vallenius** (advocaat bij het Hof van Holland) woonde dit jaar nog wel op de boerderij. Judith beschrijft dan in haar testament dat de Groote Kerk van Scherpenzeel duizend guldens zal krijgen bij haar overlijden en de diaconie honderd. In 1711 overlijdt Judith.
- 1711 De nicht van Judith, Anna van Sijdenburg, weduwe van Rudolf Zwaan en later gehuwd met Andries **Gallus**, erft Oudenhorst. Andries **Gallus** is goudhandelaar in de Kalverstraat te Amsterdam; later werkt hij bij de wisselbank aldaar.
- 1713 In dit jaar schenkt Andries **Gallus** een koperen lezenaar aan de Grote Kerk te Scherpenzeel. Die lezenaar is tot op vandaag te zien op de hoek van de ouderlingenbank in die kerk.

Die lezenaar werd gebruikt door de voorlezer, voorzanger of koster. Daarop staat te lezen: 'Aen den kerck van

Scherpenzeel. Anno 1713, Andries Gallus op
Ouwenhorst'. De lezenaar is 27 x27 cm en 14,5 cm hoog.

- 1717 Uit dit jaar stamt de prachtige tekening van Justus van Broeckhuijsen, landmeter voor de Staten van Utrecht, die de **Woudenbergse** landerijen heeft vastgelegd. Op dezen 'Caerte Van de Ambachts **Heerlikheijd Van Woudenberg**' staat dat Ouwenhorst 72 morgen, 3 Hond en 42 roeden groot is. Daarbij was ook Klein Oudenhorst gerekend.

<i>Llyn Lambalgen</i>	16	1	12
<i>Ouwenhorst</i>	72	3	42
<i>Lambalgen</i>	333	2	79

deel van de lijst, waarin Broeckhuijsen z'n opmetingen heeft beschreven

- 1718 Jan **Princen** en Johannis de knecht op Oudenhorst hebben tijdens de laatste kermis gevochten; ze worden veroordeeld tot het betalen van boete groot 6 herenponden (ongeveer 30 guldens).
- 1720 Evert Lagerweij is nu boer op Oudenhorst, want op 25-12-1720 wordt Anthonie daar geboren.
- 1721 Op de 12^e augustus van dat jaar wordt Andrie **Gallus** in Amsterdam begraven.
- 1723 Evert Teunissen (**Lagerweij**) op Oudenhorst en de knecht van de weduwe op **Sniddelaar** hebben op zondag voor **Willem** Hoogland gewerkt en **dat** was verboden. Daarom moet **Willem** Hoogland 18 herenponden boete betalen.
- 1735 Cornelis van **Lochem**, koopman te Amersfoort, is nu eigenaar van de hofstede. Hij verhuurt die aan **Willem**

Hermesen. In het huurcontract staat uitdrukkelijk vermeld: "...uitgesondert de Heerehujsinge, cleijn schuurtje, stallingen, de Heeretuijn, de vijver en het duijvenkot". De huurder moest wel het herenhuis bij helder weer luchten en de tuin schoon houden.

1745 Hendrik van Deventer is nu boer op Oudenhorst. Dat staat beschreven in het kerkarchief van Scherpenzeel. Op 6 juni 1745 gaat de boer naar de kerk om zijn dochtertje **Riekje** te laten dopen. We lezen verder: "Dit voorestaende kindt is voor den doop onder de predikatie gestorven". Een menselijk drama, maar het zal zeker niet het enige zijn geweest op Oudenhorst.

1762 Notaris A. Voskuil verhuurt namens Hendrik van Halteren aan **Wulfert Dirksen** Lagerweij een gedeelte van Oudenhorst voor een periode van 6 jaar voor 200 gulden per jaar.
Het betreft: "Het Hooge Land, Klaverkamp en hetgene aan deze zijde van de Davelaar, benevens de boerenhuizingen door hem thans bewoond wordende, uitgezonderd het varkenskampje en hetgeen daar de houtmijt en elzenhofje geweest is en hetgeen voor zijn moestuijn gehouden heeft".

1794 Klaas Wulfertsen Lagerweij huurt opnieuw van Geertruidis **Clara** van Halsteren het 'erf Oudenhorst met 40 morgen land voor 6 jaar. Hij moet daarvoor jaarlijks betalen 375 gulden per jaar en 6 jonge vette hoenderen.
Lang heeft **Clara** van **Halteren** daarna niet meer geleefd. Dat blijkt uit de schenking per testament van de boerenhofstede aan het oud-katholieke seminarium in de Muurhuizen te Amersfoort. In de volksmond 'Het Collegie' genaamd.

Lang bleef de hofstede niet in het bezit van het seminarium, want de **eigenaar** van landgoed Lambalgen, Lucas Bols, koopt in 1799 Oudenhorst voor de som van 5625 gulden.

- 1812 Het echtpaar Lucas Bols-De Gruijter verkoopt in dat jaar Oudenhorst, Lambalgen, De Steeg, De Hooijbroek, Klein Oudenhorst en het Laanhuisje aan Johann Gülcher die al op Lambalgen woonde.
- 1839 Hendrik Lagerweij is 'bouwman'(boer) op Groot Oudenhorst.
- 1843 Eigenaar Johann Gulcher, die inmiddels tot 'Freiherr' was verheven, vertrekt naar Duitsland en de landerijen, inclusief Oudenhorst, werden door notaris Schijnvliet verkocht aan Dirk Johannes Harmsen te Amerongen. Dirk Harmsen kocht in die jaren nog meer huizen en land (o.a. in Leersum) als belegging. Op latere leeftijd (in 1882) verkoopt Harmsen het landgoed Oudenhorst in z'n geheel aan mr. H. Royaards.
- 1844 Groot Oudenhorst bestaat uit een boerenwoning met een grote schapenschuur, drie hooi- of korenbergen, opgaande bomen, houtgewas, bos-, bouw-, wei- en hooilanden. Het geheel wordt verhuurd aan de gebroeders Lagerweij tot 22 februari 1849 voor 400 gulden per jaar. De familie Lagerweij heeft meer dan 125 jaar Oudenhorst gepacht en er gewoond en gewerkt.
- 1876 Landmeters doen hun werk op de landgoederen Lambalgen en Oudenhorst in verband met opmetingen voor de aan te leggen spoorlijn Amersfoort -Veenendaal – Rhenen – Kesteren (met de bedoeling die door te trekken naar Nijmegen). Er worden gronden aangekocht en soms volgen er onteigeningsprocedures. Ook door het goed Oudenhorst kwam de spoorlijn te liggen. In 1885 was het baanvak klaar. De aanleg was een hele klus, want in dat gebied moest een spoordijk aangelegd worden om over het spoor Utrecht Arnhem heen te kunnen. Die ongelijke kruising is gesitueerd bij De Haar.

1882 Verkoop van 10 boeren hofsteden via notaris Imminck te Amerongen aan mr. H. Royaards te Scherpenzeel.

1883 Antonie Veldhuizen woont nu op Oudenhorst. Hij is de zoon van Melis Veldhuizen uit Scherpenzeel. Hij wordt als pachter opgevolgd door zijn zoon **Jacob** (of **Job**). Diens zoon, Jan, werd doorgaans Jan van Oudenhorst genoemd. De vrouw van Jan, Jannie, leeft nog en is later geëmigreerd naar Australië.

Familie Veldhuizen; eerste rij, in het midden Jacob of Job en zijn vrouw Teuntje.
Bovenste rij links: zijn zoon Jan

1898 Wilhelmina Sophia Royaards erft Oudenhorst.

1902 Wilhelmina trouwt met jonkheer Schelto van Citters, de latere Commissaris van de Koningin van Gelderland.

1903 Wilhelmina overlijdt; Van Citters hertrouwt in 1905 met Agatha Johanna van **Naamen**. Hun oudste dochter,

jonkvrouwe Sara Maria trouwt later met C.L. Patijn, waardoor Oudenhorst in het bezit komt van de familie **Patijn**.

- 1981 Ruilverkaveling. De Oudenhorsterwei werd verdeeld en ging over in andere handen. Boerderij Oudenhorst, in afgeslankte vorm, krijgt een nieuwe eigenaar: mw. Veldhuizen-v.d. **Fliert**, de toenmalige pachter.
- 1982 Verkoop van Oudenhorst aan een handelaar uit Barneveld die de boerderij weer doorverkocht aan de huidige eigenaar de familie **Göbel**.
In de jaren daarna wordt de boerderij afgebroken en worden Jan de Vries en de schrijver van dit artikel in de gelegenheid gesteld om allerlei opgravingen en metingen te verrichten.

Johan Lagerweij

Bronnen:

- Rechterlijke Archieven Scherpenzeel 1623-1728
- Jaarboek Oud Utrecht 1967
- Kroes, J., 'Nederlands Geografische Studie',
- Handelspost 20-7-2000, artikel van John van Duin
- Woudenberg, van H.M., 'De Geschiedenis van de Grote Kerk van Scherpenzeel',
- Bellen, H.J., 'Het veen der Gelderse Vallei en de praehistorie',
- Eilander, D.A., 'Een historisch-geografische blik rond Quatre Bras en de Veenkampen', in 'De Klapperman', uitgave Oud Woudenberg 2006
- Brieven van Ir. W.H.M. Nieuwenhuis
- Beaufort, de R.F.P., 'Over Geschiedenis en Volksleven van Woudenberg'
- Russer, G.A., 'Amersfoort-Kesteren - 'n veelbesproken spoorlijn'

Foto's: archief Johan Lagerweij; Emil Veldhuis, Jan de Vries

3. Wie, wat, waar, wanneer?

Onder dit 'kopje' zullen er in de komende nummer van 'Oud Woudenberg foto's uit ons archief geplaatst worden met daaraan gekoppeld de vraag of u ons kunt helpen aan namen van mensen die zijn gefotografeerd, Ook is het belangrijk te weten waar, wanneer de foto werd genomen en eventueel ook ter gelegenheid van wat.

Kunt u ons helpen, reageer dan naar: Stichting Oud Woudenberg, postbus 2, 3930 EA Woudenberg of mail naar info@oudwoudenberg.nl Graag met vermelding van het nummer onder de foto.

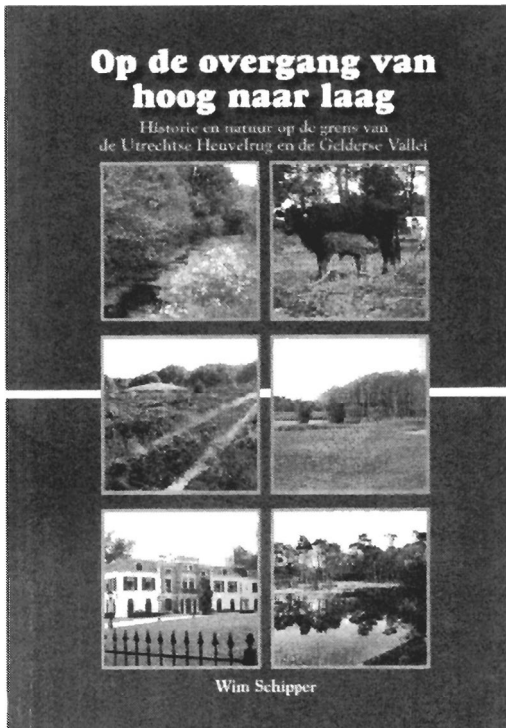
Hartelijk dank voor uw medewerking.

foto 30506

4. Nieuw verschenen

'Op de overgang van hoog naar laag', Historie en natuur op de grens van de Utrechtse Heuvelrug en de Gelderse Vallei.

Onder deze titel is er onlangs in de 'Regioreeks' van de BDU een boekje verschenen van de hand van **Wim Schipper**. In het zeer fraai uitgevoerde boekwerkje worden de **Schoolsteegbosjes** in Leusden, de Leusder Heide, Landgoed Den Treek-Henschoten, het Leersumse Veld, natuurontwikkeling landgoed

Anderstein en Eendenkooi De Kom beschreven. Het boekje leest vlot en is heel toegankelijk.

'Op de overgang van hoog naar laag' maakt de beschrijving van de noordelijke, westelijke en zuidelijke omgeving van Woudenberg bijna compleet, na het verschijnen van de blik op Quatre Bras en de Veenkampen die D.A. Eilander ons eerder bood en die is verschenen als Klapperman eind 2006.

Naast geografische gegevens wordt er voldoende aandacht besteed aan de historie van de gebieden. Ook krijgt de natuurlijke omgeving en krijgen enkele specifieke elementen daarin de nodige aandacht van de schrijver.

Van **harte** aanbevolen!

(o.m. te koop bij boekhandel Van Lunteren)

c

5. Opening nieuwe oudheidkamer 20 april 2007

(foto's Klaas Haitzma)

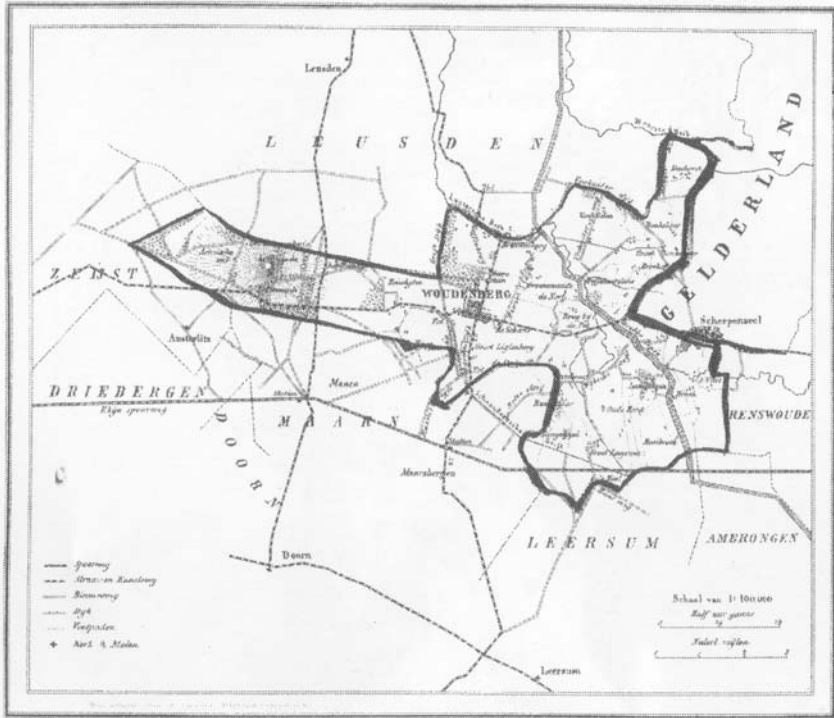
Burgemeester Van Bergen (met in de hand de klepper, waarmee hij de officiële openingshandeling verrichtte) en voorzitter De Kruif

Namens de Gemeente voert burgemeester Van Bergen het woord

PROVINCIE UTRECHT.

GEMEENTE WOUDEBERG.

1886

370 Bladn. 8150 Inmessen.

Uitgave van Hugo Stuurgat te Leeuwarden